

training, sessions, practices, vacations of the state certification are determined, taking into account the sequence of their conduct. The next important step is the formation of the list of disciplines of general and professional training taking into account the structural and logical scheme of study. At the same time, one should take into account the allocation of at least 25% of the total time for the preparation of a bachelor's degree to study students' discrete choices. In practical training, educational (technological) and production (profile and pedagogical) practices are planned in a certain logical sequence. There are also hours for course and diploma design. There are optional classes in physical culture, the time for which is not taken into account in the general balance of hours. The plan ends with a list of forms of state certification: the state qualification exam and the protection of the diploma (qualification) work. The paper also points out the possibility of modernization of the plan in connection with the adoption of the new law «On Education».

Keywords: curriculum, educational level, the list of disciplines, specialty, specialization, cycles of general and vocational training.

Рябец Сергей

Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка

**ОСОБЕННОСТИ УЧЕБНОГО ПЛАНА СПЕЦИАЛЬНОСТИ
015 ПРОФЕССИОНАЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ (ТЕХНОЛОГИЯ ИЗДЕЛИЙ ЛЕГКОЙ
ПРОМЫШЛЕННОСТИ) ОБРАЗОВАТЕЛЬНОГО УРОВНЯ БАКАЛАВР**

Статья посвящена проблемам формирования учебного плана для специальности 015 Профессиональное образование (Технология изделий легкой промышленности) образовательного уровня Бакалавр. Актуальность данной тематики в первую очередь определяется задачей реформирования содержания, формы и сроков обучения высококвалифицированных специалистов бакалаврского уровня, что, очевидно, требует внесения корректив в теоретическую и практическую составляющие подготовки соответственно современным требованиям.

Ключевые слова: учебный план, образовательный уровень, перечень дисциплин, специальность, специализация, циклы общей и профессиональной подготовки.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

Рябець Сергій Іванович – кандидат технічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики технологічної підготовки, охорони праці та безпеки життєдіяльності Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка.

Коло наукових інтересів: проблеми технологічної освіти у вищій школі, удосконалення організації навчального процесу.

УДК: 37.018(091)

Савош Валентина

Волинський інститут післядипломної педагогічної освіти

**ГЕНЕЗО-СЕМАНТИЧНА ОСНОВА РОЗГЛЯДУ ПРОБЛЕМИ
НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ СУТНІСНОГО
ЗМІСТУ ПОНЯТТЯ «ОСВІТА»**

У статті розглянуто становлення сутнісного змісту поняття «освіта» з кінця XVIII століття до сьогодення. Зазначене здійснено на основі акцентування уваги на смисловій експлікації її розширенні змістового контенту поняття. Сучасне трактування поняття «освіта» представлено в контекстах: полісемантики (поняття «освіта» визначено як соціокультурний інститут, систему, процес та результат); функціонального призначення (схарактеризовано людинотворчу, технологічну, гуманістичну функції); орієнтованості на неперервну освіту змістового контенту словникових та авторських тлумачень поняття «освіта». Розкриття сутнісного змісту поняття «неперервна освіта» здійснено на основі зіставлення зі смисловим полем поняття «освіта». З цією метою значну увагу приділено виокремленню груп лексем, які характеризують неперервну освіту як процес, а також аналізу лексем-обґрунтувань, якими засвідчується необхідність вибудовування неперервної освіти. Також акцентовано увагу на випадках, за яких розкриття сутнісного змісту поняття «неперервна освіта» спрощується й набуває розгортання лише стосовно заміни постулату «освіта на все життя» постулатами «освіта через все життя», «навчання тривалістю в життя». Розкриття генезо-семантичної основи проблеми неперервної освіти в контексті сутнісного змісту поняття «освіта» логічно підводить до його різноаспектного трактування як: 1) соціокультурного інституту (у разі аналізу розвитку неперервної

освіти в контексті соціально-орієнтованого, демократичного та ринково-орієнтованого підходів); 2) системи (при цьому складники (компоненти, елементи) неперервної освіти, виокремлюються з метою розкриття тих чи інших особливостей її функціонування як цілісності); 3) процесу (неперервна освіта стівається з цілеспрямованим, послідовним процесом, який супроводжує все життя людини, або з процесом, що розгортається на певному етапі її життя); 3) результату (неперервна освіта як якісний і кількісний прогрес може розглядатися, по-перше, стосовно суспільства, установи чи організації; по-друге, стосовно конкретної людини).

Ключові слова. *Неперервна освіта, освіта, генеза, соціокультурний інститут, система, процес, результат.*

Постановка проблеми. Сучасний період розвитку суспільства характеризується кардинальними соціально-економічними змінами, посиленням процесів глобалізації та інтеграції, постійним впровадженням інновацій в усі без виключення сфери життєдіяльності людини. Звісно в цих умовах неперервна освіта набуває першочергового розгляду, привілейованого функціонування, постійного й критичного вивчення в контексті суспільного та особистісного розвитку. А відтак, різні аспекти неперервної освіти перебували й мають перебувати в полі зору вітчизняних та зарубіжних науковців. До плеяди науковців, які ґрунтовно розглядали й розглядають різні аспекти неперервної освіти слід віднести Т. Десятова, І. Зязюна, Л. Лук'янову, О. Огієнко, Л. Сігаєву, С. Сисоєву, М. Солдатенка та інших провідних науковців України.

Мета статті полягає у розгляді генези сутнісного змісту поняття «освіта», дослідженні його семантики, виокремленні стосовно поняття «неперервна освіта» значущих груп лексем, лексем-обґрунтувань та елементів різноаспектного вияву його сутнісного змісту.

Виклад основного матеріалу. Входження поняття «освіта» до тезаурусу педагогічної науки є тривалим процесом, який розпочався наприкінці XVIII століття. У педагогічній літературі цього періоду з'являється термін «освіта» як синонімічна лексема поняття «виховання», яким позначався формуально-виховний вплив навчання на особистість. Також у цей період Й. Песталоцці розробляє теорію елементарної освіти, суть якої вбачає у забезпеченні гармонійного розвитку дитини, а процес практичної реалізації теорії розгортає в тісному зв'язку розумового, морально-етичного та фізичного виховання.

На початку XX століття значущими для формування сутнісного змісту поняття «освіта» стали напрацювання Дж. Дьюї, який мету освіти вбачав у формуванні вміння пристосовуватися до дійсності в процесі навчання дією, тобто під час практичної самодіяльності, здійснюваної на основі оперування особистим досвідом («Школа майбутнього», 1922 р.). Відповідно до поглядів Дж. Дьюї спочатку праця (діяльність) постає як «повторення еволюції людини та шляхів пізнання нею суспільства» («Школа і суспільство», 1907 р.), а згодом «як складна форма поведінки, засіб біологічного виживання». Значну увагу Дж. Дьюї приділяв самодіяльності дітей та спрямовував дії вчителя на її організацію на основі пробудження допитливості.

Науково-педагогічний доробок другої половини XX століття сприяв, по-перше, визначенню одним із завдань освіти «організацію процесу навчання з максимальною ефективністю для виховання й розвитку особистості, оскільки процес навчання безпосередньо спрямований на засвоєння досвіду, як найближчого його продукту, натомість виховання і розвиток є більш віддаленим, інтегрованим продуктом» (Л. Занков, 1968 р.); по-друге, впровадженню у зміст освіти національного компонента як важливої складової формування покоління освічених патріотів (І. Огієнко, 1960 р.); по-третє, розгляду змісту шкільної освіти як аналога соціального досвіду (І. Лернер, 1972 р.); по-четверте, зіставленню змістового контенту освіти з культурою, оскільки освіта – це не що інше, як культура індивіда, скільки культурних цінностей, стільки і видів освіти (С. Гессен, 1995).

Упродовж XX століття смислова експлікація суті поняття «освіта» виявлялася у різноаспектному його трактуванні. Не претендуючи на всеохопленість, наведемо лише ті із визначень, які, на нашу думку, засвідчують про поступове варіативне становлення його наукового пояснення. У трактуванні М. Данилова, Б. Єсіпова (1957 р.) освіта постає як «володіння системою знань, умінь і навичок; необхідна умова підготовки людини до життя і праці, формування наукового світогляду, розвиток пізнавальних сил і здібностей; основний шлях здобування освіти – навчання» [4, с. 37]. І. Харламов (1979 р.) тлумачить освіту як «процес і результат оволодіння знаннями, вміннями, навичками, розвитку світогляду, ідейно-політичних поглядів і моральності, творчих здібностей і задатків» [10, с. 101]. На переконання І. Підласого (1996 р.) освіта постає як «обсяг систематизованих знань, умінь і навичок, способів мислення, якими оволодів той, кого навчали» [8, с. 25]. Є. Бондаревська, С. Кульневич (1999 р.) пояснюють освіту як «духовне обличчя людини, яке формується під впливом моральних і духовних цінностей» [2, с. 36].

Наприкінці XX століття неабиякої значущості набули міркування В. Ледньова (1989 р.) про те, що «освіта і становлення особистості – це взаємопов'язані процеси, а тому засвоєння знань, умінь і навичок, тобто досвіду попередніх поколінь, розвиток функціональних механізмів психіки, виховання типологічних властивостей є складовими становлення особистості» [6, с. 41].

Також розкриття суті поняття «освіта» набуває філософського «звучання». Зокрема, Б. Гершунський (1998 р.), вдається до розгляду освіти як цінності, системи, процесу та результату. Освіту як цінність розглянуто з трьох позицій: освіта як державна, суспільна та особистісна цінність. Освіта як процес за своєю суттю є «процесом руху від цілей до результату, процес суб'єкт-об'єктної і суб'єкт-суб'єктної взаємодії педагогів і учнів, за яким той, хто навчається (дитина, учень, студент, слухач), чим більше виявляє активну, глибоку і всебічну участь у процесі навчання й учіння, виховання і саморозвитку, перетворюється з достатньо пасивного об'єкта діяльності педагога в повноправного співучасника, тобто в суб'єкта педагогічної взаємодії (спілкування, комунікації) з педагогом й іншими учнями» [3, с. 99].

У XX столітті смислове навантаження поняття «освіта» вирізняється спрямованістю на вирішення питань неперервної освіти, оскільки сприяє «розгляду освіти на всіх вікових етапах життя людини як самоцінності, яка визначає якість особистості, безпосередньо впливає на збереження і зміцнення здоров'я людини, її потомства, збільшення тривалості життя» [5, с. 616]. Освіта розглядається як «суспільно організований і внормований процес *постійного передавання попередніми поколіннями наступним поколінням соціально значущого досвіду*, що в онтогенетичному плані є біосоціальним процесом становлення особистості (Курсив наш)» [6, с. 52]. Також у контексті неперервної освіти значущими є тлумачення В. Ледньовим освіти як триєдиного процесу: засвоєння досвіду накопичено попередніми поколіннями (навчання), виховання та розвиток.

Подальшому уточненню, розширенню й збагаченню сутнісного змісту поняття «освіта» сприяв науковий доробок XXI століття. За узагальненнями С. Гончаренка [5], поняття «освіта» набуває обґрунтування як:

- *соціокультурний інститут* (освіта сприяє економічному, соціальному, культурному функціонуванню і вдосконаленню суспільства з допомогою спеціально організованої цілеспрямованої соціалізації та інкультурації окремих індивідів; зазначені процеси виражені в системі, що включає освітні установи, відповідні їм органи управління, освітні стандарти тощо);

- *система* (освіта – це система освітніх (державних і недержавних) закладів різного рівня і профілю, взаємопов'язаних між собою в єдину, цілісну множину; освіта як система характеризується якостями (гнучкістю, стабільністю, цілісністю,

прогностичністю, наступністю, адаптованістю до змін соціальних умов), має двобічний характер (система освіти, з одного боку, «виростає» і враховує попередні освітні парадигми і доктрини, котрі історично склалися й повільно змінюють одна одну, а, з іншого боку, система освіти націлена на майбутнє, нові соціально-економічні умови);

- *процес* (освіта – це цілісна єдність навчання, виховання, розвитку, саморозвитку особистості, збереження культурних норм з орієнтацією на майбутній стан культури, створення умов для повноцінної реалізації внутрішнього потенціалу індивіда і його становлення як інтегрованого члена суспільства; виконує функцію забезпечення наступності поколінь);

- *результат* (освіта – це фіксований факт присвоєння державою, суспільством і особистістю усіх цінностей, що породжуються у процесі освітньої діяльності та є важливими для економічного, морального, інтелектуального стану «споживачів продукції» освітньої сфери: держави, суспільства, кожної людини та всієї цивілізації в цілому; є рівнем загальної культури і освіченості підростаючого покоління, засвоєння того духовного й матеріального потенціалу, який був накопичений людською цивілізацією в процесі еволюційного розвитку та націлений на подальший соціальний прогрес; передбачає кінцевий результат навчання на кожному рівні освіти).

На початку XXI ст. значну увагу приділено функціям освіти, зокрема таким як: *людинотворча* (забезпечення процесу оволодіння знаннями, формування грамотності, розвитку емоційно-вольової сфери, поведінкових орієнтацій, готовності до виконання соціальних ролей, виконання різних видів діяльності тощо); *технологічна* (забезпечення формування вмінь, навичок, способів виконання різних видів діяльності); *гуманістична* (виховання моральності, культури, розуміння пріоритетів загальнолюдських цінностей).

Новий змістовий акцент прослідковується і в тлумаченнях аналізованого нами поняття. У контексті неперервної освіти значущим є визначення освіти, яке запропонованого Міжнародною стандартизованою класифікацією освіти (МСКО). Освіта – це процеси, за допомогою яких суспільство цілеспрямовано передає між людьми заради їх навчання / навченості накопичену інформацію, знання, розуміння, ставлення, цінності, уміння, зразки поведінки, інші компетентності, включно з підготовкою, насамперед професійною, котра спрямована на досягнення певних навчальних цілей.

Серед авторських визначень, зміст яких вибудовано в контексті неперервної освіти, увагу привертає трактування Н. Мойсеюк. Поняття «освіта» у тлумаченні вченої постає як цілеспрямована діяльність суспільства, яка допомагає людині засвоїти соціальний досвід, увійти в систему існуючих соціальних зв'язків, зберігаючи й розвиваючи свою неповторну індивідуальність.

Сутнісний зміст поняття «освіта» суттєво позначився на змісті визначень поняття «неперервна освіта». Так, у словникових джерелах і енциклопедичному виданні, поняття, яке зазначено останнім, тлумачиться як «процес, спрямований на всебічний розвиток особистості, систематичне поповнення знань, умінь і навичок упродовж життя для інтелектуального, культурного і духовного розвитку особистості, удосконалення професійної компетентності та духовних потреб людини [7, с. 62]; «безперервний і цілеспрямований процес оволодіння професійними (необхідними для конкретної роботи) й іншими знаннями, що дає людині залишатися творчо активною протягом усього життя» [9, с. 106]; «процес, який охоплює все життя людини і забезпечує поступовий розвиток творчого потенціалу особистості та всебічне збагачення її духовного світу, це цілеспрямована систематична пізнавальна діяльність щодо освоєння і вдосконалення знань, умінь і навичок, здобутих у загальноосвітніх і спеціальних установах, а також шляхом самоосвіти [5, с. 580].

На основі аналізу наведених вище трактувань можемо констатувати, що на відміну від поняття «освіта» розкриття суті поняття «неперервна освіта» як процесу характеризується використання таких груп лексем як: «систематичне поповнення», «упродовж життя» (О. Аніщенко, Л. Лук'янова); «безперервний і цілеспрямований процес», «залишатися творчо активною протягом усього життя» (Є. Чернишова, Н. Гузій, В. Ляхоцький); «процес, який охоплює все життя людини», «поступовий розвиток», «цілеспрямована систематична пізнавальна діяльність» (Енциклопедія освіти).

Привернули нашу увагу й визначення, у яких містяться лексеми-обґрунтування необхідності вибудовування неперервної освіти. Зазначені ідеї фіксуємо у працях Н. Ничкало (систематична діяльність людини, розширення її світогляду, виживання у сучасному соціумі та самореалізація впродовж життя); А. Полякова (освіта впродовж життя, цілеспрямоване отримання особистістю знань, умінь і навичок у навчальному закладі та шляхом організованої самоосвіти, надає можливість постійно задовольняти потреби особистості і суспільства в освіті); Д. Єнигіна (неперервна освіта означає не тільки освіту впродовж всього життя, а й передбачає постійний перехід на більш високі рівні, якісний і кількісний прогрес людини в оперуванні своїми професійними знаннями і вміннями, набуття життєвого і професійного досвіду); М. Солдатенка (діяльність індивідууму, спрямована на систематичне поновлення знань, пов'язана з розвитком науки, техніки, культури, вдосконаленням професійної підготовки, задоволенням зростаючих духовних потреб людини; система, що дає можливість задовольняти інтелектуальні, громадсько-політичні, професійні, етичні й естетичні проблеми людини; забезпечується як у навчальних закладах, так і шляхом самоосвіти; принцип, що пронизує й об'єднує всю систему освіти, всі канали виховного впливу).

Аналіз наведених вище трактувань сприяв виокремлення лексем-обґрунтувань «виживання у сучасному соціумі та самореалізація впродовж життя» (Н. Ничкало); «можливість постійно задовольняти потреби особистості і суспільства в освіті» (А. Поляков); «передбачає постійний перехід на більш високі рівні, якісний і кількісний прогрес людини в оперуванні своїми професійними знаннями і вміннями» (Д. Єнигін); систематичне поновлення знань; неперервна освіта пов'язана з розвитком науки, техніки, культури, вдосконаленням професійної підготовки, задоволенням зростаючих духовних потреб людини (М. Солдатенко).

Під час дослідження лексем-обґрунтувань, якими послуговуються учені-дослідники поняття «неперервна освіта», нашу увагу привернули міркування Т. Білобровко [1, с. 77] щодо буквального розуміння суті неперервної освіти. Дослідниця має на увазі той випадок, коли неперервна освіта розглядається як процес, що не має перерв, і протиставляється «кінцевому типу» освіти, спрощуючи у такий спосіб саму ідею нового підходу до освітньої діяльності, зводячи її значення до заміни постулату «освіта на все життя» постулатами «освіта через все життя», «навчання тривалістю в життя». Продовжуючи міркування дослідниці, зазначимо, що змістовим контентом поняття «неперервна освіта» охоплюється життя людини від народження й до його завершення, а також засвідчується складний, постійно збагачувальний процес засвоєння особистістю соціокультурного досвіду з використанням усіх ланок освітньої системи, котрі є взаємообумовленими та функціонують з дотриманням принципу наступності й перспективності.

Висновки. Процес розкриття генезо-семантичної основи проблеми неперервної освіти в контексті сутнісного змісту поняття «освіта» слугував формулюванню висновку про те, що поняття «неперервна освіта» може розглядатися як:

- *соціокультурний інститут* у тому разі, якщо розвиток неперервної освіти аналізується в контексті соціально-орієнтованого, демократичного та ринково-орієнтованого підходів, якими передбачено особистісний розвиток громадян та їх адаптацію до потреб

функціонування ринку праці на основі задіяння різних освітніх установ, органів управління цими установами відповідно до законодавчо-нормативного урегулювання;

- *система* у випадку акцентування уваги на складниках (компонентах, елементах) неперервної освіти, виокремлення яких слугувало меті розкриття тих чи інших особливостей її функціонування як цілісності;

- *процес*, який співвідноситься з цілеспрямованим, послідовним процесом, який супроводжує все людське життя, або розгортається на певному етапі її життя й функціонально забезпечує наступність поколінь, сприяє оволодінню та вдосконаленню людиною знань, умінь, навичок, цілеспрямованому формуванню тих чи інших особистісних рис, якостей;

- *результат*, котрий може розглядатися як якісний і кількісний прогрес, по-перше, стосовно суспільства, певної установи чи організації – у цьому випадку результатом неперервної освіти є той рівень прогресу, який досягається суспільством (певною установою чи організацією) на основі емерджентної властивості, іншими словами на основі інтегрування результатів, досягнутих кожним членом суспільства (певної установи чи організації); по-друге, стосовно конкретно взятої людини, у цьому випадку результатом неперервної освіти є індивідуальний розвиток, якого досягнуто у процесі засвоєння соціального досвіду на тому чи іншому етапі життєвого шляху під час пізнавальної, навчальної і (чи) професійної діяльності та в процесі спілкування.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Білобровко Т. Неперервна освіта дорослих як важливий чинник розвитку особистості / Т. Білобровко // Освіта дорослих: теорія, досвід, перспективи. – 2011. – Вип. 3, Ч. II. – С. 77.
2. Бондаревская Е.В. Педагогическая личность в гуманистических теориях и системах воспитания / Е.В. Бондаревская, С.В. Кульневич. – Ростов-на-Дону : Творческий центр «Учитель», 1999. – С. 36.
3. Гершунский Б.С. Философия образования для XXI века (В поисках практико-ориентированных образовательных процессов) / Б.С. Гершунский. – М. : Совершенство, 1998. – С. 99.
4. Данилов М.А. Дидактика / М.А. Данилов, Б.П. Есипов. – М. : Изд-во АПН СССР, 1957. – С. 37.
5. Енциклопедія освіти / АПН України; гол. ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
6. Леднёв В.С. Содержание образования: учеб. пос. / В.С. Леднёв. – М.: Высшая школа, 1989. – С. 41.
7. Лук'янова Л.Б. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / О.В. Аніщенко, Л.Б. Лук'янова. – К.; Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2014. – С. 62.
8. Подласый И.П. Педагогика: учебн. для студ. ВУЗ / И.П. Подласый. – М.: Просвещение – Центр ВЛАДОС, 1996. – С. 25.
9. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти / авт. кол.: Є.Р. Чернишова, Н.В. Гузій, В.П. Ляхоцький ; за наук. ред. Є.Р. Чернишовой. – К. : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. – С. 106.
10. Харламов И.Ф. Педагогика / И.Ф. Харламов. – Минск, 1979. – С. 101.

Savosh Valentina

Volyn Institute of Postgraduate Education

GENESIS AND SEMANTIC BASIS OF CONSIDERATION OF CONTINUOUS EDUCATION PROBLEM IN CONTEXT OF ESSENCE MAINTENANCE OF CONCEPT «EDUCATION»

In the article, becoming of essence maintenance of concept «education» is considering from the end XVIII of century to present time. The marked is carried out, based on accenting of attention on semantic scientific ground and on expansion of semantic sense of concept. Modern interpretation of concept «education» is presented in contexts: polysemantics (concept «education» certainly as a sociocultural institute, system, process and result); functional setting characterised as a human creation technology, humanistic to the function); oriented to continuous formation of semantic content of dictionary and authorial interpretations of concept

Opening of essence maintenance of concept «continuous education» is carried out on the basis of comparison with the semantic field of concept «education». The attention is spared to the selection of groups of flexemes, that characterize continuous education as process, and also analysis of lexemes grounds the necessity of lining up continuous education makes sure that. Attention is also accentuated on cases, at that opening of essence maintenance of concept «continuous education» development is simplified and acquires only concerning replacements of postulate «education for life» by postulates «education through all life», «studies duration in life».

An opening of genesis and semantic basis of problem of continuous education in the context of essence maintenance of concept «education» logically tricks into to his interpretation as: 1) sociocultural institute (in case of analysis of development of continuous education in the context of the approaches social oriented, democratic and market-oriented); 2) systems(thus constituents(components, elements) of continuous education, distinguished with the aim of opening of those or other features of her functioning as to integrity); to 3) processes(continuous education is correlated with a purposeful, successive process that accompanies all life of man, or with a process that is opened out on the certain stage of her life); 4) results (continuous education as quality and quantitative progress can be examined, firstly, in relation to society, establishment or organization; secondly, in relation to concrete human.

Keywords: Continuous education, education, genesis, sociocultural institute, system, process, result.

Савош Валентина

Волинський інститут післядипломного педагогічного образования

ГЕНЕЗИСНО-СЕМАНТИЧЕСКАЯ ОСНОВА РАССМОТРЕНИЯ ПРОБЛЕМЫ НЕПРЕРЫВНОГО ОБРАЗОВАНИЯ В КОНТЕКСТЕ СУЩНОСТНОГО СОДЕРЖАНИЯ ПОНЯТИЯ «ОБРАЗОВАНИЕ»

В статье рассмотрено становление сущностного содержания понятия «образование». Современное толкование феномена «образование» представлено в контекстах: полисемантики; функционального назначения; ориентированности на непрерывное образование смыслового контента словарных и авторских толкований понятия «образование».

Раскрытие сущностного содержания феномена «непрерывное образование» осуществлено на основе сопоставления со смысловым полем понятия «образование».

Ключевые слова: Непрерывное образование, образование, генезис, социокультурный институт, система, процесс, результат.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Савош Валентин Олексійович – завідувач відділу фізико-математичних дисциплін Волинського інституту післядипломної педагогічної освіти.

Коло наукових інтересів: неперервна освіта, освіта дорослих, освіта впродовж життя.

УДК 378.147

Серьогіна Ірина

Криворізький державний педагогічний університет

ФОРМУВАННЯ ЗДАТНОСТІ ДО САМОРОЗВИТКУ СТУДЕНТІВ ВНЗ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ»

У статті визначені педагогічні умови формування у студентів педагогічного ВНЗ здатності до розвитку та саморозвитку у процесі їх професійної підготовки, зокрема, при вивченні навчальної дисципліни «Основи харчових технологій». Серед них: позитивна мотивація навчально-пізнавальної діяльності студентів; використання особистісного, діяльнісного та діалогічного підходів у процесі професійної підготовки студентів; забезпечення комфортного психологічного мікроклімату на заняттях тощо. Наголошується на тому, що особистісно-діяльнісний підхід вимагає рефлексійного управління міжособистісною взаємодією, тобто метою взаємодії викладача та студента є розвиток потреби і здатності до самоуправління, саморегуляції, самоорганізації, самоконтролю навчальної діяльності.

Ключові слова: здатність студента до розвитку та саморозвитку, особистісний, діяльнісний, діалогічний підходи у процесі навчання.

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку вищої освіти особлива увага приділяється формуванню особистості як найвищої соціальної цінності. Тому концепція Національної доктрини розвитку освіти в Україні та інші державні нормативні документи передбачають формування особистості з високим інтелектуальним потенціалом, здатної до розвитку та саморозвитку, щоб вчитися і працювати в умовах постійного розширення інформаційного простору на основі комп'ютеризації. Тобто перехід до нової особистісної парадигми у межах вищої освіти, підготовлений розвитком педагогічної думки в Україні та за її кордонами, передбачає безпосереднє